

Correctievoorschrift HAVO

2018

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Opgave 1 Sociale media verkleinen je wereld

1 maximumscore 2

voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):

- Bij de sociale media is er sprake van (directe) feedback / is er sprake van interactieve communicatie en bij traditionele (massa)media als kranten en televisiezenders is er meer sprake van eenrichtingsverkeer.
- Bij de sociale media zijn de gebruikers vaak individuen die ook zender zijn / is het onderscheid tussen zender en ontvanger vervaagd. Bij traditionele (massa)media als kranten en televisiezenders is er een duidelijk onderscheid tussen zenders – complexe organisaties – en ontvangers.
- Bij de sociale media zijn in het algemeen individuen de zenders / is één persoon de zender, die de boodschap bepalen/bepaalt. Bij zenders als kranten en televisiezenders zijn veel mensen betrokken om de inhoud en vorm van de boodschap te bepalen.
- Bij de sociale media is het publiek vaker bekend en bij traditionele (massa)media als kranten en televisiezenders is/zijn het publiek/de ontvangers van de boodschap vaker onbekend/anoniem.

per juist antwoord 1

2 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord:

- De manier waarop de traditionele nieuwsaanbieders, zoals de kranten en het journaal het nieuws aanbieden, past het best bij het begrip interne pluriformiteit. Want een krant en het journaal bieden ruimte aan verschillende onderwerpen, opinies en opvattingen 1
- Dit blijkt uit het citaat: “Een hele krant vol informatie zonder voorselectie op wat de lezer graag wil weten.” (regels 23-26) / Dit blijkt uit het citaat: “De kranten en het journaal brengen niet één onderwerp, maar een groot aantal items.” (regels 26-29) / Uit het tekstfragment blijkt dat de Facebook-newsfeed juist geen verscheidenheid aan meningen bevat, dus geen interne pluriformiteit, maar juist meningen die de eigen mening versterken (zie bijvoorbeeld de regels 36-38) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 1

voorbeeld van een juist antwoord:

De selectieve perceptietheorie.

Als mensen zich laten informeren via een persoonlijke Facebook-newsfeed, sluit deze informatie aan bij hun referentiekader. Het referentiekader van mensen bepaalt waarvoor mensen zich openstellen / hoe ze de boodschap waarnemen / wat zij onthouden. (De gebruikers van Facebook hebben namelijk op basis van hun 'likes' kenbaar gemaakt voor welke onderwerpen en opvattingen zij open staan.)

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als de theorie en de uitleg juist zijn.

4 maximumscore 1

(a) linkse

(b) rechtse

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoorden juist zijn.

Opgave 2 Reorganisatie bij Telegraaf Media Groep

---

5 maximumscore 2

voorbeeld van een beschrijvende vraag vanuit de vergelijkende benaderingswijze:

- Hoe heeft de oplage van de verschillende Nederlandse dagbladen zich ontwikkeld in de periode van 2000 tot en met 2015? (antwoord: de totale betaalde oplage van de landelijke dagbladen is van 2000 tot en met 2015 gedaald van ongeveer 2.400.000 tot ongeveer 1.400.000) 1

voorbeeld van een verklarende vraag vanuit de sociaal-culturele benaderingswijze:

- Welke culturele/maatschappelijke ontwikkelingen liggen ten grondslag aan de daling van de dagbladenoplagen tussen 2000 en 2015? 1

6 maximumscore 2

voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):

- het behoud van (externe) pluriformiteit in de pers / van pluriformiteit van informatie(voorzieningen)
- het bevorderen van de kwaliteit van de journalistiek
- het bevorderen van de onafhankelijkheid van de journalistiek

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
7	maximumscore 1 persconcentratie	
8	maximumscore 2 voorbeelden van juiste antwoorden:	
	<ul style="list-style-type: none"> De ontwikkeling in de richting van een informatiemaatschappij heeft door technologische ontwikkelingen geleid tot een grote toename van informatieproductie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Mensen kunnen deze informatie online snel en kosteloos tot zich nemen, bijvoorbeeld via hun mobiele telefoon (zie regels 38-41). Een deel van de consumenten heeft daarom geen behoefte meer aan een dagblad 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> Een informatiemaatschappij wordt gekenmerkt door moderne informatie- en communicatietechnieken / is technologisch hoog ontwikkeld 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Doordat mensen de beschikking hebben over moderne informatie- en communicatietechnieken zoals een mobiele telefoon kunnen zij snel en vaak gratis informatie tot zich nemen (zie regels 38-48). Een deel van de consumenten heeft daarom geen behoefte meer aan een dagblad 	1
9	maximumscore 4	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> populaire kranten / massakranten 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> kwaliteitskranten/kaderkranten 	1
	c	
	voorbeeld van een juiste uitleg:	
	<ul style="list-style-type: none"> Kwaliteitskranten als de Volkskrant en NRC Handelsblad bieden meer diepgang in hun berichtgeving / meer achtergrondinformatie / meer beleidsinformatie / uitgebreide opiniepagina's dan populaire kranten als De Telegraaf en het Algemeen Dagblad, 	1
	<ul style="list-style-type: none"> waardoor de toegevoegde waarde van de kwaliteitskranten ten opzichte van gratis media – die gedeeltelijk overeenkomen met de inhoud van De Telegraaf / het Algemeen Dagblad – groter is / waardoor het ondanks de beschikbaarheid van gratis media de moeite waard is om voor de Volkskrant en NRC Handelsblad te blijven betalen en deze kranten dus minder lezers verliezen 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 2

voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):

- De onderzoeksfunctie wordt minder goed vervuld omdat een regionale krant geen journalisten ingewikkelde dossiers laat uitzoeken zoals de beslissing van een gemeente om een duur theater te laten bouwen (regels 8-22).
- De spreekbuisfunctie wordt minder goed vervuld omdat de regionale kranten voor politieke partijen / politici minder een platform zijn om hun ideeën kenbaar te maken aan de burgers (regels 29-31).
- De agendafunctie wordt minder goed vervuld omdat de (regionale) kranten te weinig berichten over wat er in de gemeenten gebeurt zodat maatschappelijke eisen en wensen niet of te weinig op de politieke agenda komen (regels 27-28).
- De opiniërende functie wordt minder goed vervuld, omdat de lezer in de regionale krant minder diepgravende artikelen vindt over allerlei lokale politieke/maatschappelijke kwesties (regels 8-22 of 23-26) of omdat in de krant minder/geen artikelen staan over onderwerpen met verschillende meningen/visies van politici en burgers (regels 27-31). De regionale kranten dragen daarom minder bij aan het publieke debat.

per juiste functie met juiste uitleg

1

11 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord:

- Advertentie-opbrengsten vormen een belangrijk deel van het inkomen van (uitgevers van) dagbladen. Door de ontwikkeling van het nieuwe online videoplatform van Telegraaf VNDG met de adverteerders te delen, hoopt TMG meer advertentie-inkomsten te verwerven 1
- Het gepersonaliseerde aanbod van 'Mijn Telegraaf VNDG' is immers interessant voor adverteerders, omdat zij hun advertenties hierdoor beter kunnen afstemmen op de doelgroep / beter de juiste doelgroep kunnen bereiken met hun advertenties (waardoor de adverteerders meer kunnen verdienen) 1

Opgave 3 Het nieuwe donorplan

12 maximumscore 2

voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):

- Deze situatie wordt ongewenst gevonden door een groot aantal mensen, namelijk de medische wereld (regels 23-27).
- Deze negatief beoordeelde situatie komt vaak voor: er zijn op dit moment 3.300 patiënten die wachten op een donororgaan (regels 24-27).
- Deze situatie wordt als veranderbaar beschouwd. / Het probleem wordt oplosbaar geacht, want D66 denkt het tekort aan donororganen te kunnen oplossen met een actief registratiesysteem (regels 13-16).
- Dit probleem is langs de poortwachters gekomen, want D66 heeft een wetsvoorstel ingediend (en het probleem daarmee op de politieke agenda gezet) (regels 1-6 of regels 28-29).

per juiste voorwaarde met gegeven uit tekst 5

1

13 B

14 maximumscore 2

voorbeeld van een juist antwoord:

- Het adviesorgaan uit tekst 5 (de Raad van State) heeft politieke macht omdat uit de tekst blijkt dat Kamerlid Dijkstra haar wetsvoorstel heeft aangepast na de kritiek van dit adviesorgaan (regels 28-29) 1
- Politieke macht is het vermogen de politieke besluitvorming te bepalen. Dit adviesorgaan heeft met haar kritiek de politieke besluitvorming mede bepaald/beïnvloed 1

15 maximumscore 2

- De conversie of omzettingfase, 1

voorbeeld van een juiste uitleg:

- want adviezen over wetsvoorstellen vinden plaats in de beleidsvoorbereiding (wat een subfase/onderdeel is van de omzettingfase) / want actoren als adviesorganen spelen een rol in de conversie bij de beleidsvoorbereiding 1

16 maximumscore 2

- het recht van initiatief 1
- de wetgevende taak van het parlement 1

Opmerking

Geen scorepunt toekennen aan 'het recht van amendement'.

Vraag	Antwoord	Scores
17	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> de articulatiefunctie 	1
	voorbeeld van een juiste uitleg:	
	<ul style="list-style-type: none"> Met het voorstel van D66 voor een actief donorregistratiesysteem als oplossing voor het tekort aan donororganen heeft D66 een maatschappelijke wens, onder andere die van de medische wereld (regels 23-27) op de politieke agenda geplaatst 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> de aggregatiefunctie / integratiefunctie 	1
	voorbeeld van een juiste uitleg:	
	<ul style="list-style-type: none"> Het voorstel van D66 voor een actief donorregistratiesysteem is het resultaat van een afweging van verschillende wensen en belangen zoals de wens van de medische wereld (regels 23-27) en het meetellen van de mening van de nabestaanden (regels 30-32) of het rekening houden met de wens van de donoren zelf (regels 32-35) 	1
18	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> Besluitvorming vindt plaats bij (gewone) meerderheid van stemmen (regels 1-6) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Er is sprake van een tweekamerstelsel (regels 11-12) 	1
19	maximumscore 2	
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> Uit tabel 1 blijkt dat 51% van de VVD-kiezers van mening is dat mensen verplicht moeten zijn een keuze te laten registreren. Uit tabel 2 blijkt: een ruime meerderheid van de Kamerleden van de VVD (33 van 40 Kamerleden) heeft echter tégen het wetsvoorstel gestemd waarin dit geregeld wordt 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Hieruit blijkt dat representatie niet altijd overeenkomt met een hoge mate van representativiteit: het stemgedrag / het standpunt van de gekozen vertegenwoordigers (de Kamerleden van de VVD) komt niet overeen met wat de (meerderheid van de) kiezers van de VVD vinden 	1

Opgave 4 Treitervloggers

20	maximumscore 3	
	a	
	<ul style="list-style-type: none"> de burgemeester 	1
	b	
	<ul style="list-style-type: none"> handhaving van de openbare orde / veiligheid 	1
	c	
	<ul style="list-style-type: none"> opsporing van strafbare feiten 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 2

- De rechtsstaatgedachte is dat burgers beschermd dienen te worden tegen te grote overheidsmacht / tegen willekeur bij het gebruik van die macht door de overheid. / In een rechtsstaat wordt de macht van de overheid gereguleerd en beperkt door rechtszekerheid te bevorderen en rechtsongelijkheid en willekeur te voorkomen 1

voorbeeld van een juiste uitleg:

- Als overlastgevers 24 uur vastgehouden kunnen worden, zonder dat zij verdachten zijn van een strafbaar feit / een overtreding hebben begaan, is deze maatregel een inbreuk op hun vrijheid of de rechten van burgers / tast deze maatregel de rechtszekerheid van burgers aan 1

22 maximumscore 3

a

voorbeeld van een juist antwoord:

- De VVD schrijft criminaliteit toe aan individuen die de algemeen geldende waarden en normen (deugdzaamheid) van de samenleving ondermijnen. In de tekst wordt gesproken over 'overlastplegers' en 'raddraaiers' uit Zaandam, individuen die zich niet houden aan de algemeen geldende waarden en normen 1

b

voorbeeld van een juist antwoord:

- De VVD benadrukt het handhaven van rechtsregels / een repressieve aanpak / het belang van waarden en normen / het belang van strenge wetten en maatregelen 1

c

voorbeeld van een juist antwoord:

- Linkse partijen leggen meer de nadruk op het bestrijden van de maatschappelijke oorzaken van criminaliteit. Een beleidsmaatregel die daarbij past is bijvoorbeeld: ervoor zorgen dat jongeren een goede opleiding krijgen / de kansen vergroten van jongeren op betaald werk / jongeren laten deelnemen aan werkgelegenheidsprojecten 1

23 B

24 maximumscore 1

De expressiefunctie, want de straatvloggers gebruiken de sociale media om zich uit te drukken.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als zowel functie als uitleg juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
25	maximumscore 2 voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> De overlast zal wellicht niet afnemen, omdat in het sociale milieu van de vloggers / straatcultuur het gedrag van de overlastgevers positieve reacties oproept. Volgens de differentiële-associatietheorie krijgen mensen in een bepaald milieu meer positieve associaties met bepaalde vormen van criminaliteit dan afkeurende reacties 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Het volgende citaat illustreert deze theorie: "Dat je met je lokale vriendengroepje twee weken de media beheerst, door de premier tuig genoemd wordt, de bak ingaat. Dat levert status op." (regels 25-29) 	1
26	maximumscore 2 voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> De overlast zal wellicht niet afnemen, omdat de vloggers het etiket 'crimineel' opgeplakt krijgen door de maatschappij. Volgens de etiketteringstheorie zullen deze jongeren zich conform dit etiket gaan gedragen 	1
	<ul style="list-style-type: none"> In de tekst zegt criminoloog Jan Dirk de Jong: ("Nu zijn de straatvloggers als groep de gebeten hond tegenover de samenleving.") "Ze zullen hun geuzenidentiteit van gangsters in de buurt alleen maar meer omarmen. (regels 16-22 of 20-22) 	1

Opgave 5 De Europese Unie versus Apple

- 27 maximumscore 1**
In elke staat is er sprake van een soevereine macht. / De overheid van een staat heeft de soevereine macht / de hoogste macht.
- 28 B**
- 29 maximumscore 2**
- de Raad van de Europese Unie 1
  - het Europees Parlement 1
- Opmerking*
De volgorde van de antwoorden is willekeurig.
- 30 maximumscore 1**
het Europese Hof van Justitie

Opgave 6 Cybercriminaliteit

31 maximumscore 2

a

- De cijfers zijn verzameld met behulp van een daderenquête / zelfrapportage-onderzoek. Dit kun je zien aan de kop bij de tabel: daar staat 'zelf gerapporteerde onlinedelicten' of dat kun je zien in tabel 3 aan bijvoorbeeld het delict 'wachtwoord veranderen van iemand anders'. (De delicten in tabel 3 zijn beschreven in strafbare handelingen die door individuen worden verricht.)

1

b

- Dit is een kwantitatieve onderzoeksmethode. Er wordt geteld hoe vaak (via een vragenlijst met meerkeuzevragen) een delict voorkomt binnen een bepaalde leeftijdsgroep; bijvoorbeeld 1,2% van de groep 10- en 11- jarigen geeft aan wel eens een wachtwoord van iemand anders veranderd te hebben

1

32 maximumscore 2

voorbeelden van juiste antwoorden (twee van de volgende):

- speciale preventie
Europol pakte jonge hackers op en heeft hun een boete gegeven (regels 14-19) / heeft jonge hackers 'op het matje geroepen' (regels 23-26). Daarmee wil Europol deze jongeren laten beseffen dat wat ze doen, strafbaar is. Deze organisatie hoopt op deze manier ervoor te zorgen dat de jongeren stoppen met hacken.
- generale preventie
Europol pakte jonge hackers op en heeft hun een boete gegeven (regels 14-19) / heeft jonge hackers 'op het matje geroepen' (regels 23-26). Europol hoopt door deze actie andere jongeren af te schrikken, zodat zij de stap richting cybercriminaliteit niet gaan zetten.
- beveiliging van de samenleving
Europol heeft jonge hackers gearresteerd, gewaarschuwd of beboet (regels 14-19) of 'op het matje geroepen' (regels 23-26). Deze politie-organisatie probeert hiermee te voorkomen dat burgers last ondervinden van digitale criminaliteit.

per juist doel met juiste uitleg

1

33 maximumscore 2

- Hij kan in cassatie gaan bij de Hoge Raad
- De Hoge Raad controleert of het gerechtshof het recht juist heeft toegepast. (In cassatie gaat de Hoge Raad uit van de feiten zoals het gerechtshof deze heeft vastgesteld.)

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

34 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De verdachte heeft het recht om te zwijgen / hoeft niet mee te werken aan zijn/haar eigen veroordeling.
- De verdachte heeft het recht te weten waarvan hij/zij verdacht wordt.
- De verdachte heeft recht op bijstand van een advocaat (raadsman).
- De verdachte heeft recht op mogelijkheden zich adequaat te verdedigen. / Hij/zij mag zijn/haar eigen verdediging voeren.
- De verdachte mag getuigen ondervragen en stukken bestuderen.
- De verdachte heeft het recht op het laatste woord.

per juist antwoord

1

35 maximumscore 3

voorbeeld van een juist antwoord:

- Bij daderstrafrecht wordt rekening gehouden met persoonlijke omstandigheden en gedragingen van de verdachte en kenmerkend voor daadstrafrecht is dat er voornamelijk wordt gekeken naar het delict (en dat er minder tot geen aandacht is voor de persoon van de dader) 1
- Uit tekst 13 kun je afleiden dat er aandacht is voor de persoon van de dader namelijk dat het gerechtshof rekening heeft gehouden met het feit dat de verdachte 'openheid van zaken heeft gegeven' aan de politie (regels 21-27) en/of met het feit dat de verdachte als verminderend toerekeningsvatbaar zou moeten worden beschouwd (regels 28-33) 1
- De verdachte is voor zijn gedrag wel door het gerechtshof veroordeeld tot een bepaald aantal dagen gevangenisstraf en 240 uur taakstraf (regels 1-9), dus is er sprake van toepassing van het daadstrafrecht. Het gerechtshof is namelijk uitgegaan van de delicten die de man heeft gepleegd. (Zou het gerechtshof louter zijn uitgegaan van het daadstrafrecht dan zouden de straffen waarschijnlijk hoger zijn uitvallen en hield het hof geen rekening met de omstandigheden van de verdachte.) 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 1 juni. Meteen aansluitend op deze datum start Cito met de analyse van de examens.

Ook na 1 juni kunt u nog tot en met 12 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in de webbased versie van Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	naar: Trouw, 20 januari 2016
figuur 1	Stimuleringsfonds voor de Journalistiek, https://www.svdj.nl/ ; Betaalde-oplage-landelijke-dagbladen-2000-2015; De Stand van de Nieuwsmedia, Krant, 19 april 2016
tekst 2	naar: NRC Handelsblad, 27 september 2016
tekst 3	naar: Radio EenVandaag, 11 januari 2017 (https://www.nporadio1.nl/radio-eenvandaag/onderwerpen/390547-ontslag-regionale-journalisten-geeft-lokale-politiek-vrij-spel)
tekst 4	naar: Marketingtribune.nl, 6 oktober 2016
tekst 5	naar: Algemeen Dagblad, 8 januari 2014
tekst 6	naar: De Telegraaf, 13 september 2016
tabel 1	https://www.hartstichting.nl/downloads/peiling-maurice-de-hond , januari 2016
tabel 2	https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?id=2012Z22373&dossier=33506 , september 2016
tekst 7	naar: http://nos.nl/artikel/2131793-politie-maak-treiterende-vloggers-straftbaar.html , 13 september 2016
tekst 8	naar: opiniestuk van Halbe Zijlstra, http://bunnik.vvd.nl/nieuws/16828/wij-zijn-de-baas-niet-het-tuig ; 16 september 2016
tekst 9	naar: https://www.rtvnh.nl/nieuws/191895/advocaat-gedrag-zaanse-vloggers-onwenselijk-maar-niet-straftbaar , 16 september 2016
tekst 10	https://www.nrc.nl/nieuws/2016/09/16/straatvloggers-patsen-met-je-geld-lak-aan-autoriteit-4322774-a1521877 , 16 september 2016
tekst 11	naar: https://www.nrc.nl/nieuws/2016/12/01/we-zitten-niet-op-een-eenrichtingsweg-naar-europese-ontwrichting-5611594-a1534589 , 1 december 2016

- tabel 3   naar: https://www.wodc.nl/binaries/cahier-2016-1-volledige-tekst_tcm28-74162.pdf,
januari 2016
- tekst 12   naar: <http://www.hpdetijd.nl/2016-12-15/waarom-handige-jongens-liever-hacker-worden-dan-it-beveiligers/>, 15 december 2016
- tekst 13   naar: <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Gerechtshoven/Gerechtshof-Den-Haag/Nieuws/Paginas/Veroordeling-van-22-jarige-man-voor-diverse-vormen-van-cybercrime.aspx>, 28 oktober 2016